

Greklans ekonomi i fritt fall

Under maj månad 2010 beviljades Grekland sitt första nödlån på 110 miljarder euro från den så kallade trojkan (EU-kommissionen, Europeisk Centralbanken och Internationella Valutafonden). Ett drygt år senare utlovades Grekland sammanlagt ytterligare 109 miljarder euro från trojkan, lån som ännu inte godkänts i respektive emu-länders parlament. Denna finansieringsmöjlighet har dock inte resulterat i den förväntade effekten. Avsikten med det första lånet var att Greklans ekonomi under 2012 skulle återhämtat sig så mycket att det åter skulle vara möjligt för landet att låna på den öppna marknaden. Så har dock inte skett, istället har utsikterna för rimliga lånevillkor försvunnit i takt med att landets ekonomi sjunkit allt djupare. Under tidig höst har den 10-åriga obligationsräntan fluktuerat mellan 18 och 25 procent.

Man kan säga att den grekiska regeringen under det senaste året har lovat stort men hållit tunt. En rad budgetrevideringar har från långivarnas sida ålagts landet för att man fortsatt skall kunna lyfta nya utbetalningar från den utlovade finansieringen. En av de svåraste åtgärderna är att genomföra de ålagda privatiseringarna av statliga tillhörigheter. Detta åtagande är ett av världens största privatiseringsprogram där man under fem år skall sälja ut egendom motsvarande en femtedel av landets BNP vilket beräknas kunna ge 50 miljarder euro till statskassan. Privatiseringsprogrammet skulle ha startat i april men rör sig inte framåt samtidigt som värdet på de statliga egendomarna sjunker. Stora fackliga protester med flera generalstrejker har ägt rum där man visat sitt missnöje med planerade statliga utförsäljningar och stora budgetnerskärningar.

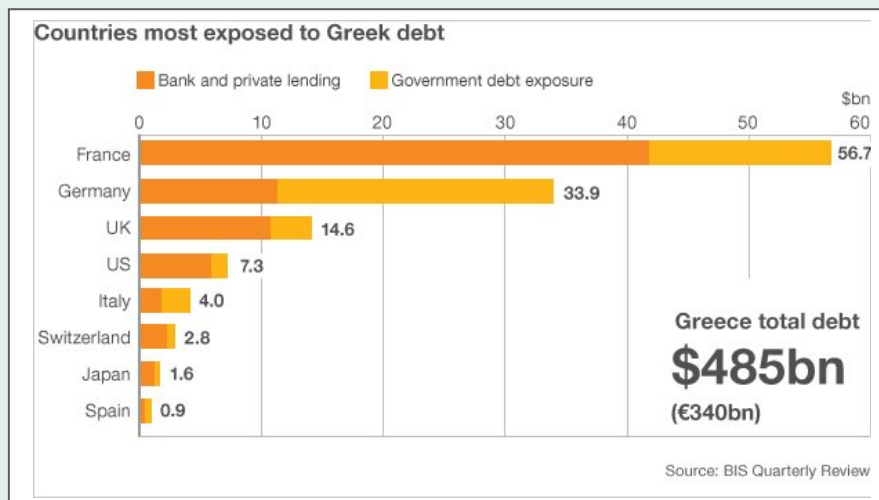
En krympande budget har bland annat visat sig i försämrade sjukvård där cancerpatienter står utan behandling då flera sjukhus har nekats leveranser från läkemedelsföretag på grund av obetalda räkningar. Patienter tvingas nu själva köpa läkemedlen på apotek. Neddragningar har också drabbat utbildningsväsendet där många skolor vid skolstarten stått utan läroböcker. Utöver detta har också stora försämringar gått ut över pensionärer och löntagare. Samtidigt brottas man med en stigande arbetslöshet på idag 16,5 procent vilket ytterligare ökar på de offentliga underskotten.

I det rådande läget har ett flertal förslag till åtgärder diskuterats allt ifrån en ordnad konkurs till att Grekland skulle vara aktuellt för att lämna eurosamarbetet. Det senaste uppslaget är att landet skulle hålla en folkomröstning om ett eventuellt utträde ur eurosamarbetet. Inget av dessa förslag ser dock ut att i realiteten kunna rädda Grekland från en ekonomisk hardsmälta med stora konsekvenser för hela världsekonomin.

Den svårbesvarade frågan är dock när detta kommer att äga rum. Man kan med fog påstå att Greklans BNP har kraschat under tyngden av åtstramningar. Detta genererar en ond cirkel där åtstramningarna får produktionen att minska vilket i sin tur ytterligare minskar redan svaga skatteintäkter. Under andra halvan av september har trojkan lagt ytterligare press på den grekiska regeringen där man kräver ökade budgetförstärkningar och att fastare planer presenteras för en rad strukturreformer för att man skall godkänna den nu aktuella utbetalningen på 8 miljarder euro. Kraven resulterade i att Grekland den 21 september annonserade utvidgade besparingar i budgeten. Pensioner över 11 000 kronor i månaden minskas och 30 000 offentliganställda sägs upp. Åtgärden har resulterat i att nya storstrejker utlysts.

Den svåra ekonomiska situationen med en hotande grekisk konkurs har också resulterat i att europeiska banker har fått det allt svårare att förfoga över nödvändiga dollar sedan amerikanska banker börjat bli snålare med krediterna. Detta har resulterat i att ECB kommer att låna ut dollar till banker i euroområdet i tre separata tremånaders lån för att säkra deras tillgång på valutan till och med slutet av året. I praktiken innebär detta att amerikanska och andra utomeuropeiska långgivare kommer att ha en riskvillig mellanhand i sina transaktioner med europeiska banker, den mellanhanden blir Federal Reserve (amerikanska centralbanken). Åtgärden innebär alltså ingen ökad penningmängd utan endast en omfördelning av redan befintlig likviditet.

Diagrammet visar de länder som har störst exponering mot den grekiska statskulden. Den mörka stapeldelen motsvarar banker och privata långgivare, den ljusa stapeldelen motsvarar respektive länders regeringsexponering.

Diagrammet ovan visar på den stora risk som framför allt franska banker lever med då de har en mycket stor exponering mot greklandsskulden men även Tyskland visar på stora åtaganden. Vi har under den senaste tiden sett hur just franska storbankers aktiekurser sjunkit anmärkningsvärt mycket. Omständigheterna kring greklandsexponeringen och allmänt ansträngda finansieringsmöjligheter för främst sydeuropeiska länder kan i sig skapa en mycket allvarlig situation på finansmarknaden, värre än den vi såg 2008.

Hur kan vi då förvänta oss att detta greklandsdrama utvecklar sig? Vi kan utgå ifrån att två huvudscenarier är de mest troliga. I början av oktober, efter att tjänstemän jobbat med greklandsfrågan, återvänder beslutsfattande representanter för trojkan till Grekland och frågan kommer då att ställas på sin spets. Alternativ ett är att man inte anser att Grekland åstadkommit ett tillräckligt trovärdigt budgetalternativ och att strukturreformerna inte har den fastare planering som efterfrågas. I detta scenario får Grekland inte den nu aktuella utbetalningen på 8 miljarder euro och landet tvingas då att ställa in betalningarna då pengarna helt enkelt tar slut i mitten av oktober. Alternativ två är att man till slut lyckas blidka trojkan, pengarna betalas ut och Grekland kommer troligen att hanka sig fram till början av nästa år då nya utbetalningar måste till.

Helgen 23 till 25 september samlas världsledare, finansministrar och centralbankschefer i Washington för att försöka finna en lösning på den mycket allvarliga situation som världsekonomin nu befinner sig i.

Oavsett vad som sker med ekonomin under den närmsta månaden står det helt klart att tidpunkten har vår Herre valt med omsorg. Den kraftiga turbulens som nu skakar världsekonomin infaller samtidigt med att Hösthögtiderna inleds med Basunhögtiden onsdagen 28 september. Vi kan med säkerhet räkna med att turbulensen kommer att fortgå under hela perioden för Hösthögtiderna och är en kraftig profetisk signal om att vi befinner oss i slutskedet av denna tidsålder. **Mvh Rune**

